

Szeretet és megítélés

A következő tanulmányból kiderül, hogy miért hisszük és hogyan értjük, hogy **a megítélésnek van helye az Istennel való kapcsolatban és a gyülekezeti életben. Azonos a megítélés az elítéléssel?** – A megítélés különbözik az elítéléstől.

Bevezetés

„Ne ítéldetek, hogy ne ítéltessetek!” – hallani gyakran a különböző, keresztény jellegű felekezetekhez tartozók köreiben: Mindenkinek magának kell megállnia Isten előtt, és ember nem nyilváníthat objektív véleményt mások életéről és tetteiről – főleg üdvösségi vonatkozásban nem. Mások – elsősorban – vallásos élete egyfajta privát szférát képez, amely a kívülállók számára teljesen, vagy jelentős mértékben tabunak minősül. Így tehát bármiféle kritika ítékezésnek és tolkodásnak, e „szent terület” jogtalan megsértésének színében tűnik fel. Nagyon hasonló a helyzet a különböző csoportok hitvallásának értékelésével kapcsolatban is, hiszen ha valaki(k) véleményét tévelygésnek mondjuk, szükségszerű következtetés az is, hogy tévúton jár(nak). **Az alábbi gondolatokkal arra szeretnénk választ adni, hogyan áll ez a felfogás a jézusi keresztény tanítás és élet példa fényében.**

Különbség a megítélés és az elítélés között

A megítélést sokan azonosnak tekintik az ítékezéssel, pedig **a két fogalom közt nagy különbség van.** A megítélés fogalma nem feltétlen negatív jellegű, hiszen önmagában csupán állásfoglalást jelent jó és rossz között: a Bibliában kinyilatkoztatott alapelvek gyakorlati alkalmazását. Ez pedig ugyanúgy fontos a földi dolgokkal kapcsolatban, mint a szellemi életben. A bíraskodás, elítélés, illetve ítékezés fogalmak viszont eleve rossz lelkiületet feltételeznek. A megítélés az igazság és a jó megismerése iránti vágyból fakad, és azzal segíteni akar, míg e cél hiányában, teljesen jogos és igaz vélemény is szeretetlen és könyörtelen bíraskodássá válik. A Bibliában több olyan részt lehet találni, melyek az ítékezés, mint öngazult farizeusi magatartás ellen szólnak (pl. Máté 9:9-13; Lukács 18:9-14 stb.). **Jézus** a következő, jól ismert – és sajnos gyakran rosszul értelmezett – figyelmeztetésével éppen ezt **a szeretetlen lelkiületet veti el:**

Ne ítéldetek, hogy ne ítéltessetek! Mert amilyen ítélettel ítéltetek, olyannal ítéltettek; és amilyen mértékkel mértek, nektek is olyannal mérnek. Miért nézed a szálkát atyádfia szemében, a magad szemében pedig miért nem veszed észre még a gerendát sem? Vagy hogyan mondhatod akkor atyádfiának: Hadd vegyem ki szemedből a szálkát! – mikor a magad szemében ott a gerenda? Képmutató, vedd ki előbb saját szemedből a gerendát, és akkor majd jól fogsz látni ahhoz, hogy kivehesd atyádfia szeméből a szálkát. (Máté 7:1-5)

Az intés lényeges eleme, hogy a megszólított gőgös és önmagát igaznak tartó, képmutató ember, aki mások bűneire nagy hangsúlyt fektet anélkül, hogy a maga vétkeit észrevenné. **Arról tehát nem esik szó, hogy a másik szeméből ne lehetne a szálkát kivenni.** Jézus csupán ennek módját, a rossz lelkiületet illetve kritikával. Jézus fő mondanivalója az, hogy a magunk bűneit nagyobbak kell látnunk, mint a másokét. Ez önkritikát jelent, és bűneink elhagyását. Így leszünk képesek arra, hogy másoknak segítsünk. „[...] Miért nézed a szálkát [...] a magad szemében pedig miért nem veszed észre még a gerendát sem? [...] hogyan mondhatod [...] mikor a magad szemében ott a gerenda?” Maga a példázatban felhozott hasonlat sem felel meg annak az elterjedt gondolkodásnak, hogy „Nem szabad egymás szálkáit/bűneit háborgatni.”, **hiszen a szálka senki szemében sem kellemes.** A fenti részlet Lukács evangélium 6:37-42-ben található párhuzama még világosabbá teszi, hogy **Jézus csupán a szeretetlen ítékezés ellen akart tanítani** ezzel a példázattal: „Ne ítéldetek és nem ítéltettek. Ne kárhoztassatok és nem lesz kárhoztatásotok. Bocsássatok meg és nektek is megbocsáttatik [...]”

A Máté és Lukács evangéliumból idézett részek környezetében szereplő egyéb példázatok (pl. Máté 7:6 és 15-23, Lukács 6:43-46) mondanivalója is éppen a józan kritika, a megítélés („Kik méltatlanok

arra, hogy nekik adjuk a gyöngyeinket?”, „Leplezzétek le a hamis prófétákat a gyümölcsaik alapján.”, „Kik nem mennek be Isten országába?” stb.). Jézus tehát biztos nem ennek elvetéséről beszélt.

A megítélés helye az Istennel való kapcsolatban

A bűntől megromlott világban semmi és senki sem olyan biztos, hogy mélyebb vizsgálódás nélkül rá lehetne hagyatkozni (2 Korinthus levél 11:14-15). **Isten** azonban kegyelméből és szeretetéből **kinyilatkoztatta és elérhetővé tette az emberiségnek a Hozzá vezető utat és leleplezte a gonoszsgot és a bűnt** (János 15:22-24).

Így szólt akkor Jézus azokhoz a zsidókhoz, akik hittek benne: „Ha ti megtartjátok az én ígémet, valóban tanítványaim vagytok; megismeritek az igazságot, és az igazság megszabadít titeket.” (János 8:31-32)

Ti barátaim vagytok, ha azt teszitek, amit én parancsolok nektek. Többé nem mondalak titeket szolgálknak, mert a szolga nem tudja, mit tesz az ura. Titeket azonban barátaimnak mondalak, mert mindazt, amit hallottam az én Atyámtól, tudtul adtam nektek. (János 15:14-15)

Csakis úgy lehet Istennel élni, ha az ember elfogadja ezt a kegyelmet és az igazságban él, amit Isten alapként lefektetett (Róma levél 12:1-2). **Az igazság megtalálása** (és nem utolsó sorban: gyakorlatba ültetése) **és a hamisság leleplezése** (illetve az attól való tartózkodás) tehát **létszükséglet**: ezek hiányában el lehet téveszteni az örök élethez vezető utat.

Menjete be a szoros kapun! Mert tágas az a kapu, és széles az az út, amely a kárhozatra visz, és sokan vannak, akik azon járnak. Mert szoros az a kapu, és keskeny az az út, amely az életre visz, és kevesen vannak, akik azt megtalálják. (Máté 7:13-14)

[...] De eljön az óra és az most van, amikor az igazi imádói lélekben és igazságban imádják az Atyát, mert az Atya is ilyen imádókat keres magának. Az Isten lélek, és akik imádják őt, azoknak lélekben és igazságban kell imádniuk. (János 4:23-24)

Vigyázzatok magatokra, hogy ne veszítsétek el, amit elértünk a munkánkkal, hanem teljes jutalmat kapjatok. Aki túllép ezen, és nem marad meg a Krisztus tanításában, abban nincsen benne Isten; aki megmarad a tanításban, abban benne van az Atya is, meg a Fiú is. (2 János levél 8-9)

Aki például gombapörköltet készít, ne mondja, hogy nem kell alaposan megvizsgálni minden egyes felhasznált gombát, hogy ehető-e, vagy sem. **Hát hogyan is lenne lehetséges éppen Isten dolgaiban könnyelműen és csukott szemmel haladni?** Hogyan lehetne egyszerre igaz, hogy Isten elrendel a kárhozatra meg nem is, a Szent Szellem személy is meg nem is, el lehet bukni Istentől meg nem is, az ember természeténél fogva vétkes meg nem is, van pokol és nincs is? És számos példát lehetne még sorolni a különböző keresztény jellegű csoportok és egyházak tanításaiból, amelyek nem csupán elvont, teológiai fejtegetések, hanem gyökeresen befolyásolják a gyakorlati életet. Vajon nem készítenek ezekhez hasonló ellentétek állásfoglalásra minden embert, akit érdekel, hogy mi az igazság, milyen Isten, hogyan lehet Számára kedvesen élni, és milyen a Benne való tiszta hit, a szeretet? Válaszként **számos felszólítást találhatunk a Bibliában arra, hogy mindent és mindenkit vizsgáljunk és ítéljünk meg.**

Mert egykor sötétség voltatok, most azonban világosság vagytok az Úrban: éljete úgy, mint a világosság gyermekei. A világosság gyümölcse ugyanis csupa jóság,

igazság és egyenesség. Ítéljétek meg tehát, mi kedves az Úrnak, és ne vegyetek részt a sötétség haszontalan cselekedeteiben, hanem inkább leplezzétek le ezeket. (Efezus levél 5:8-11)

A Lelket ne oltsátok ki, a prófétálást ne vessétek meg, de mindent vizsgáljatok meg; a jót tartásátok meg, a gonosz minden fajtájától tartózkodjatok. (1 Thesszalónika levél 5:19-22)

Óvakodjatok a hamis prófétáktól, akik juhok ruhájában jönnek hozzátok, de belül ragadozó farkasok. Gyümölcsseikről ismeritek meg őket. Tüskebokorról szednek-e szőlőt, vagy bogáncskóróról fügét? Tehát minden jó fa jó gyümölcsöt terem, a rossz fa pedig rossz gyümölcsöt terem. Nem hozhat a jó fa rossz gyümölcsöt, rossz fa sem hozhat jó gyümölcsöt. Amelyik fa nem terem jó gyümölcsöt, azt kivágják és tűzre vetik. Tehát gyümölcsseikről ismeritek meg őket. (Máté 7:15-20)

A megítélés helye a gyülekezeti életben

A megítélés a szeretet elengedhetetlen mozzanata: ahhoz, hogy azt adjuk, amire Isten szerint valóban szükség van, képet kell alkotnunk mások Istennel való kapcsolatáról – illetve annak hiányosságairól – az életük és a tetteik alapján. Az emberek többsége azonban büszke és emiatt igen érzékenyen fogadják, ha valamiben kritika éri őket. Minden bizonnyal egyszerűbb mindenki számára, ha egy lehetséges konfliktus elkerülése végett lemondunk arról, hogy a másikat szembeállítsuk eltévelyedéseivel, és változásra hívjuk őt. Ez **a könnyebb út** azonban **az első századi keresztény gyülekezeteket több drasztikus változáshoz vezette:**

- **A keresztények élete** testvéreik számára bezárult és természetellenessé vált a nyílt testvéri közeledés és szeretet. Innentől kezdve senki sem lehet biztos abban, ki hogyan áll Isten előtt.
- **Az intés és a gyülekezeti fegyelem** gyakorlásának érzékelhető elmaradozásával párhuzamosan egyre alacsonyabb szintre süllyedt a megszentelődésért vívott harc: a „kisebb” bűnök rejtve maradtak és a gyülekezetek már csak a nyilvánvaló, sokszor világi szintű kihágásoknál nyúltak szigorúbb eszközökhöz.
- **A szükséges segítség**, intés és bátorítás, valamint e megkeményedett bűnözők kizárására való készség hiánya a bűnök melegágya lett, és lehetségessé vált a képmutató keresztény élet gyülekezeten belüli megvalósítása, vagyis a gyülekezet felhígult álkeresztényekkel és hitetlenekkel.
- **Tettekre és jó szervezőképességű emberek**, akik alapvetően pozitív benyomást keltenek, nagy befolyásra, „vezetői posztra” tehetek szert a gyülekezetekben anélkül, hogy döntéseiket és tetteiket mások különösebben felülvizsgálták/felülvizsgálhatták volna.
- **Ezeknek következményeként** a kereszténység nyitottá vált a tévtanok és hamis istenkép befogadására, és a gyülekezet megszűnt a világot megítélő és életre hívó példa lenni.

Mintegy előre látva ezeket a veszélyeket, **a Biblia sokszor buzdít a testvéreink iránt gyakorolt felelősségvállalásra, intésre és bátorításra.** Így lehetséges volt, hogy a keresztény gyülekezetekben fennmaradjon az Isten akarata szerinti szeretet, fegyelem és tisztaság.

Vigyázzatok, testvéreim, senkinek ne legyen közületek hitetlen és gonosz szíve, hogy elszakadjon az élő Istentől. Sőt buzdítsátok egymást minden egyes napon, amíg tart a ma, hogy meg ne keményedjék közületek valaki a bűn csábításától. (Zsidó levél 3:12-13)

Ha vétkezik atyádfia, menj el hozzá, intsd meg négy szemközt: ha hallgat rád, megnyerted atyádfiát. Ha pedig nem hallgat rád, végy magad mellé még egy vagy két embert, hogy két vagy három tanú szava erősítsen meg minden vallomást. Ha nem hallgat rájuk, mondd meg a gyülekezetnek. Ha pedig a gyülekezetre sem hallgat, tekintsd olyannak, mint a pogányt vagy a vámszedőt. (Máté 18:15-17)

Most tehát azt írom nektek, hogy ne éljeteztek közösségben azzal, akit bár testvérnek neveznek, de parázna vagy nyereszkes, bálványimádó vagy rágalmazó, részeges vagy harácsoló. Az ilyennel még együtt se egyetek. Mert mit tartozik rám, hogy a kívül levők felett ítélkezzem? Nem a belül levők felett ítélkeztek-e ti is? A kívül levőket pedig Isten fogja megítélni. Távolítsátok el azért a gonoszt magatok közül! (1 Korinthus levél 5:11-13)

A testvéreink bátorítására való felszólítások mellett sok példát találhatunk arra is, hogy **a keresztények hogyan örködték** az „igazság oszlopának és erős alapjának” (1 Timóteus levél 3:15), **az egyháznak a tanítása felett:**

Szeretteim, ne higgyetek minden léleknek, hanem vizsgáljátok meg a lelkeket, hogy azok az Istentől valók-e, mert sok hamis próféta jött el a világba [...] Mi Istentől valók vagyunk: aki ismeri Istent, az hallgat ránk, aki nem Istentől van, az nem hallgat ránk. Erről ismerjük meg az igazság lelkét és a tévelygés lelkét. (1 János levél 4:1.6)

Tudok cselekedeteidről, fáradozásodról és állhatatosságodról, és arról, hogy nem viselheted el a gonoszokat, és próbára tetted azokat, akik apostoloknak mondják magukat, pedig nem azok, és hazugnak találtad őket. (Jelenések könyve 2:2)

A következő részletből az is jól látszik, hogy **a bibliai keresztény gyülekezetekben a megítélés/ megvizsgálás mások megismerésénél és megtérésre segítésénél is elengedhetetlen szerepet játszott:**

De ha valamennyien prófétálnak, és bemegy egy hitetlen vagy be nem avatott, annak mindenki a lelkére beszél, azt mindenki megvizsgálja, és így szívének titkai nyilvánvalóvá lesznek, úgyhogy arcra borulva imádja az Istent, és hirdeti, hogy az Isten valóban közöttetek van. (1 Korinthus levél 14:24-25)

Jézus is sokszor világosan rámutatott azokra a dolgokra, amelyek az embereket távol tartották tőle (pl. Máté 23:13-36 és 19:16-22). Ha mi is szeretnénk, hogy mások hozzá közel kerüljenek, **követnünk kell Jézus példáját**, még ha ez olykor konfliktusokkal és elutasítással is jár (2 Timóteus levél 4:14-15).

Mindezekből a példákban jól látszik, hogy **a megítélés önmagában semmiképpen sem negatív fogalom, sőt a keresztény testvér-, igazság- és emberszeretet fontos alapja.**